

Özet Türkiye

Aktif Vatandaşlık Pusulası Projesi'nin Amaçları, Uygulama Stratejileri ve Öngörülen Sonuçları:

Amaçlar

Bu projenin amacı, ortaöğretim okullarında Aktif Vatandaşlık (AV) kavramını teşvik etmek ve öğrencileri Avrupa'da aktif vatandaşlar olmaya hazırlamaktır. Bu hedefe ulaşmak için Belçika, Çekya, Yunanistan, Hollanda, İspanya ve Türkiye'den ortak kurumların yer aldığı konsorsiyum, Eğitimde Aktif Vatandaşlık (EAV) konusunda öğrencilerin ve öğretmenlerin farkındalığını artıracak, Aktif Vatandaşlık Pusulası (AVP) geliştirecek, AV ile ilgili öğrenme faaliyetleri tasarlayıp uygulayacak ve ortaöğretim okulları için mükemmel bir uygulama olarak Aktif Vatandaşlık okul politikaları geliştirecektir.

Uygulama Stratejileri

Projenin hedeflerine ulaşılmasını sağlayacak faaliyetler; ortak ülkelerdeki EAV'nin mevcut durumunun incelenmesi, öğrencilerin AV konusundaki bilgi ve beceri düzeyini değerlendirecek dijital bir araç olan AVP'nin oluşturulması, öğretmenlerin AV ile ilgili öğrenme faaliyetlerini ve araçlarını tasarlama ve uygulama konusunda eğitilmesi ve ardından öğrencilerin eğitilmesi ve ortak ülkelerde okulların AV politikalarını geliştirmesi ve takip etmesi şeklinde sıralanabilir:

Sonuçlar

Proje uygulandıktan sonra öğrencilerin Avrupa'da aktif vatandaş olmaya yönelik yeterlilik ve tutumlar geliştirmesi beklenmektedir. Öğretmenler ve yükseköğretim kurumu personeli, Aktif Vatandaşlık kavramı hakkında bilgi sahibi olacak, öğrencilerini şimdi ve gelecekte Aktif Vatandaşlık konusunda eğitmek ve yönlendirmek için gerekli becerilere sahip olacaktır. Son olarak, okullar düzenli olarak gözden geçirilen ve değerlendirilen dinamik bir Aktif Vatandaşlık politikası benimseyebilecektir.

Proje konsorsiyumu, Aktif Vatandaşlığı şu şekilde tanımlamaktadır:

Aktif Vatandaşlık, bireyin çevresinde ve toplumda etkili bir şekilde yer almasını sağlayan bilgi, beceri ve özgüven ile siyasete ve topluma katılım yeteneğidir.

Bu çalışma paketindeki faaliyetlerin içeriği üç kategoriye ayrılabilir:

- Araştırma
- Toplantılar ve çalışma süreçleri
- Yaygınlaştırma ve tanıtım faaliyetleri

Faaliyetlerin büyük kısmı, Avrupa'daki ve ortak ülkelerdeki EAV'nin mevcut durumu üzerine araştırmaya odaklanmaktadır. Araştırma, literatür ve kaynak analizi, anketler/soru formları, görüşmeler/odak grupları ve karşılaştırmalı analiz gibi karma bir yöntemle yürütülecektir.

Bölgedeki öğretmenlerin ve öğrencilerin (odak gruplar, görüşmeler yoluyla) araştırma sürecine dahil edilmesi önemle vurgulanmalıdır. Bu çalışma paketi kapsamındaki nihai yazım, düzenleme ve yayınlama faaliyetleri, YÖK personelinin günlük temel faaliyetleri arasında yer almakta olup etkili bir çalışma süreci oluşturulabilir.

Uluslararası proje toplantıları, sanal, hibrit ve yüz yüze etkinliklerin bir karışımı olarak gerçekleşecektir. Çalışma paketinin başlangıç toplantısı, WP koordinatör kurum tarafından hazırlanacak ve MS Teams üzerinden etkileşimli bir oturum olarak çevrimiçi gerçekleştirilecektir. Proje ortaklarıyla somut çıktılar üzerinde çalışmak, öğrenmek ve uluslararası iş birliği yapmak için bir yüz yüze toplantı planlanmıştır. Ortak kurumların diğer çalışanlarının katılımını ve katkısını kolaylaştırmak için hibrit oturumlar da düzenlenecektir. Diğer çevrimiçi toplantılar ihtiyaç duyuldukça yapılacaktır. Yaygınlaştırma ve tanıtım için, araştırma süreci boyunca hakem değerlendirmesi, paylaşım ve değerlendirme oturumları gibi

faaliyetler gerçekleştirilecektir. Ortaöğretim ortak kurumlarında, genişletilmiş öğretmen ve öğrenci panelinden geri bildirim ve görüşlerin toplanacağı özel paylaşım ve değerlendirme oturumları önemlidir. AVP konsorsiyumu, her ortak ülkede ortaöğretim okulları ve Yüksek öğretim kurumları arasındaki benzersiz iş birliğini ve farklı faaliyetlerde öğretmenler, öğrenciler, veliler ve diğer paydaşların katılımını bir kez daha vurgulamak istemektedir.

Faaliyetlerin sonuçları, yukarıda belirtilen faaliyet türlerine göre sınıflandırılabilir:

Araştırma faaliyetleri, diğer çalışma paketleri için bilgi ve kanıt temeli oluşturacak ve uygulamalı bilimsel eğitim alanına katkı sağlayacaktır. Toplantılar ve çalışma süreci faaliyetleri, çalışma paketi genelindeki uyumu artıracak ve çıktıların kalitesinin yanı sıra personelin refahına da katkı sağlayacaktır. Yaygınlaştırma ve tanıtım faaliyetleri, EAV konusundaki farkındalığın artmasına yol açacaktır. Bu, proje sonuçlarının, geliştirilen materyallerin ve AVP aracının uygulanması ve daha fazla yaygınlaştırılması için bir kaldıraç etkisi yaratacaktır. Bu şekilde, faaliyetler öngörülen etkinin gerçekleştirilmesine de katkıda bulunacaktır.

Waxmann (Almanya) yayınevi tarafından yayımlanan “Active Citizenship Education for a better tomorrow. History, challenges, and perspectives across Europe” kitabı, Avrupa genelinde aktif vatandaşlık eğitimi ile ilgili 6 ülke çalışmasının bir sonucudur. Bu 6 ülke çalışmasının yanı sıra, Avrupa’daki durum hakkında bir giriş (Avrupa kurumlarından öneriler ve raporlar dahil) ve bu konu hakkında karşılaştırmalı bir analiz de kitaba entegre edilmiştir. Bu karşılaştırmalı analiz, yukarıda belirtilen ülkelerde 4.187 öğrenci ve 776 öğretmen tarafından doldurulan bir anket temel alınarak hazırlanmıştır

Mevzuat açısından bakıldığında, Türkiye’de Aktif Vatandaşlık (AV) doğrudan bir program olarak ele alınmasa da, Eğitimde Aktif Vatandaşlık hedefleri, sistemde sunulan çeşitli derslerin bazı hedefleriyle benzerlik göstermektedir. Aktif vatandaşlık eğitimi, Millî Eğitim Bakanlığı’nın okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarına yönelik Yönetmeliği’nde açıkça belirtilmemiş olsa da, tamamen göz ardı edildiğini söylemek haksızlık olur.

Aktif vatandaşlık eğitimi, 4., 5., 6. ve 7. sınıflar boyunca ele alınan temel konular arasında yer almaktadır. Bununla birlikte, müfredatın bu konuyu derinlemesine ele alacak şekilde kapsamlı bir şekilde iyileştirilmesi gerektiği de vurgulanmalıdır. Bu bağlamda yapılan çalışmalar, demokratik vatandaşlık ve insan hakları alanlarında daha fazla değişiklik yapılması gerektiğine işaret etmektedir.

2010’lu yıllardan itibaren Türkiye, aktif vatandaşlık eğitiminin okullara entegrasyonu ve müfredat geliştirme konusunda önemli ilerlemeler kaydetmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), demokrasi, insan hakları ve toplumsal katılım gibi konuları kapsayacak şekilde müfredatı revize etmede kilit bir rol oynamıştır. Sosyal Bilgiler, Vatandaşlık ve Türkçe dersleri gibi alanlar, aktif vatandaşlıkla ilgili içerikleri kapsayacak şekilde yeniden yapılandırılmış ve öğrencilerde eleştirel düşünme ile toplumsal katılımı teşvik etmeye yönelik bir yaklaşım benimsenmiştir. Müfredat geliştirme çalışmalarıyla eş zamanlı olarak, ders kitaplarının revize edilmesi ve içeriklerin aktif vatandaşlık ilkelerini yansıtacak şekilde güncellenmesi yönünde çabalar devam etmektedir.